

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Montferland
T.a.v.
Postbus 47
6940 BA Didam

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Onze referentie
1485124

Uw referentie

Datum 12 maart 2024
Betreft Advies RCE | restauratie en ruimtelijke ingrepen Huis Bergh

Naam	Kasteel Huis Bergh
Adres	Hof van Bergh 1
Postcode/plaats	7041AC 's-Heerenberg
Gemeente/provincie	Montferland; Gelderland;
Monumentnummer	526787

Geacht college,

U vroeg mij te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 4.32 lid 1 onder b, van het Omgevingsbesluit (Ob). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen met daaraan verbonden de volgende voorschriften:

- *Bouwteam*: Er wordt tijdens de uitvoering een bouwteam ingericht met daarin een adviseur van de RCE.
- *Funderingsherstel*: Eventuele wijzigingen tijdens de uitvoering worden ter goedkeuring voorgelegd.
- *Verduurzaming*: Het versoberde verduurzamingsplan (wijzigingen) wordt nog ter goedkeuring voorgelegd.
- *Architectonische uitwerking doorbraken/deuropeningen*: De architectonische uitwerking voor het ontwerp van diverse doorbraken/deuropeningen (openingen verdieping naar de zaal en slaapkamers vanaf trappenhuis/overloop en de 'glazen deuren' tussen hall en trappenhuis) wordt nog ter goedkeuring voorgelegd. Geadviseerd wordt om te kijken hoe dit een hedendaagse interpretatie kan zijn van de historiserende opvattingen van bouwheer Jan Hermen van Heek.

Ik verzoek u om bovenstaande punten op te nemen als voorwaarden in de omgevingsvergunning. Hieronder licht ik toe hoe ik tot dit advies ben gekomen.

Bij de beoordeling heb ik de stukken betrokken zoals deze zijn ingediend bij de aanvraag. De aanvraag is op locatie toegelicht op 11 januari 2024.

Het plan

Het plan heeft betrekking op de restauratie en verduurzaming van het kasteel, gecombineerd met enkele ruimtelijke ingrepen voor het verbeteren van de toegankelijkheid en routing van de museale vertrekken, het depot en het familie-appartement.

Motivering

Allereerst wil ik mijn grote waardering uitspreken voor de zorgvuldigheid waarmee het voorliggende plan tot stand is gekomen. Funderingstechnisch, archeologisch, bouwkundig, bouwhistorisch, kleurhistorisch, etc. is alles uitvoerig geanalyseerd en afgewogen. De principiële keuzes zijn tijdens het vooroverleg al verkend, besproken en afgewogen. Alles afwegend zijn er (voor een museum) slechts een aantal ruimtelijke en bouwkundige ingrepen nodig. In bouwteamverband zullen tijdens de uitvoering de nog open punten worden afgehandeld.

Mijn advies voor nu is daarom positief met een aantal voorwaarden:

- *Bouwteam*: Er wordt tijdens de uitvoering een bouwteam ingericht met daarin een adviseur van de RCE.
- *Funderingsherstel*: Eventuele wijzigingen tijdens de uitvoering worden ter goedkeuring voorgelegd.
- *Verduurzaming*: Het versoberde verduurzamingsplan (wijzigingen) wordt nog ter goedkeuring voorgelegd.
- *Architectonische uitwerking doorbraken/deuropeningen*: De architectonische uitwerking voor het ontwerp van diverse doorbraken/deuropeningen (openingen verdieping naar de zaal en slaapkamers vanaf trappenhuis/overloop en de 'glazen deuren' tussen hall en trappenhuis) wordt nog ter goedkeuring voorgelegd. Geadviseerd wordt om te kijken hoe dit een hedendaagse interpretatie kan zijn van de historiserende opvattingen van bouwheer Jan Hermen van Heek.

Ruimtelijke ingrepen:

- *Funderingsherstel*: jaren geleden is de problematiek van verzakking al geconstateerd. Verschillende jaren van monitoring laten zien dat ingrijpen noodzakelijk is. Uit diverse onderzoeken blijkt uiteindelijk dat een deel van het kasteel niet is gefundeerd. Voorgesteld wordt om onder archeologische begeleiding in de grote kelderruimte een betonplaat van 350mm aan te brengen. Deze wordt ingekast in het omliggende metselwerk. Tijdens de uitvoering zal blijken of er mogelijk nog aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn in relatie tot de bestaande funderingen (verstijven constructie). Mijn advies is om eventuele wijzigingen ter goedkeuring voor te leggen.
 - * Het onderdeel archeologie is via een PvE beoordeeld. Dit vormt een apart traject.
- *Entree via kelder onder bordes*: de nieuwe bezoekersentree tot het kasteel zal via de kelder zijn. Het afstapje met treden voor het bordes wordt iets ruimer gemaakt, dit betreft een ondergeschikte wijziging met betrekking tot het aanzicht. Voor rolstoelen zal de deur rechts van het bordes

gebruikt worden met een hefplateau aan de binnenzijde. Hier betreft de stahoogte nog een aandachtspunt. De huidige traplift aan het bordes kan hiermee verdwijnen, wat een verbetering van het beeld oplevert. In de kelder (garderobe, toiletten en ontvangst) zal een van de wandvullingen van de gewelvbogen worden opengebrouwen en het metselwerk van de middeleeuwse kelder worden getoond.

Bijkomend voordeel is dat met deze ingreep de schommelingen in het binnenklimaat voor de collectie beter kunnen worden gereguleerd (vergeleken met de huidige entree via de beletage). Met deze ingrepen kan ik instemmen.

- *Doorgang tussen ruimten 0.15 en 0.16*: om het verhaal van de bewoningsgeschiedenis goed te kunnen vertellen is een logische routing hier noodzakelijk. Met dit principe kan ik instemmen. Voor de exacte wijze van vormgeving krijg ik graag nog het ontwerp ter goedkeuring voorgelegd.
- *Lift*: voor het verbeteren van de toegankelijkheid is een lift voorzien over 3 verdiepingen (kelder, begane grond en eerste verdieping). Voor de positie in het gebouw is zorgvuldig bekeken waar deze het minste impact oplevert voor de monumentale waarden en structuur. Hiervan is sprake bij de functionele ruimten van de keukens. Met deze ingreep kan ik instemmen.
- *Glazen afscheiding tussen hall en trappenhuis voor verbeteren museale binnenklimaat*: ik kan instemmen met het principe om deze ruimte af te sluiten met deuren. De vraag is of dit gezien de zeer traditionele opzet door Van Heek wenselijk is met glazen deuren, of dat hier nog een extra ontwerpslag nodig is die recht doet aan de door Van Heek bedoelde historische sfeer. Voor de exacte wijze van vormgeving krijg ik graag nog het ontwerp ter goedkeuring voorgelegd.
- *Doorbraken eerste verdieping*: door een herinrichting van ruimten op de verdieping (verplaatsing depot en wijzigen indeling familie-appartement; dit heeft vrijwel geen impact op de monumentale waarden) komen de voormalige slaapkamers vrij als museumzalen. Voorgesteld wordt om vanaf de overloop een dubbele opening te maken en deze ruimten als museale enfilade aan elkaar te koppelen. Dit betreft een grote wijziging in de ruimtelijke opzet. Omdat de bestaande structuur goed afleesbaar blijft kan ik met dit principe instemmen. Aan de overzijde van de overloop zal ook een nieuwe doorbraak gemaakt worden naar de huidige museale zaal, zodat het mogelijk is om hier rond te lopen. Dit betreft eveneens een verbetering van de museale routing. Met deze principes kan ik instemmen op hoofdlijnen. Een belangrijke voorwaarde is de architectonische uitwerking. Mijn advies is om te kijken hoe dit een hedendaagse interpretatie kan zijn van de historiserende opvattingen van bouwheer Jan Hermen van Heek. De herinrichting van Museum De Lakenhal in Leiden kan hierbij als inspiratie dienen. Dit om te zorgen dat de door Van Heek beoogde historische sfeer van de ruimten goed behouden blijft.

- *Verduurzaming*: het verduurzamingsplan wordt een minimalere variant. Het exacte voorstel krijg ik graag nog ter goedkeuring voorgelegd.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '*Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten*' op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Afschrift verleende omgevingsvergunning

Graag wijs ik u op de verplichting in artikel 10.22a van het Omgevingsbesluit om de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap binnen een week na verlening van een omgevingsvergunning voor een rijksmonumentenactiviteit een afschrift van de vergunning toe te zenden. Dit kan door toezending aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, via de Samenwerkingsfunctionaliteit van het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,